

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU.....	2
1. Lý do chọn đề tài	2
2. Lịch sử vấn đề.....	5
3. Đối tượng, phạm vi và mục đích nghiên cứu	7
4. Phương pháp nghiên cứu	8
5. Cấu trúc khóa luận	8
CHƯƠNG 1: DOSTOYEVSKY VÀ CUỐN TIỂU THUYẾT VĨ ĐẠI <i>ANH EM NHÀ KARAMAZOV</i>	9
1.1. Dostoyevsky – từ dấu ấn cuộc đời.....	10
1.2.đến mô hình tiểu thuyết – <i>Anh em nhà Karamazov</i>	15
1.3. Kết cấu đa dạng và phức tạp của tiểu thuyết.	23
1.3.1. Kết cấu bên ngoài.....	24
1.3.2. Kết cấu bên trong	26
CHƯƠNG 2: NHỮNG NHÂN CÁCH “DỊ BIỆT”	33
2.1. Căn nguyên và biểu hiện của những nhân cách “dị biệt”	33
2.1.1. Sự ức chế về diện xuất thân.....	33
2.1.2. Tính dục dị biệt.....	45
2.2. Cuộc đụng độ của những tâm tính “dị biệt”	50
2.2.1. Fedor – Dmitri: Sự gặp gỡ của những kẻ đam mê dục tình.....	50
2.2.2. Ivan – Smerdiakov: Sự song trùng của một bản thể	55
2.2.3. Ivan – Dmitri: Cuộc chiến giữa thiện và ác.	60
CHƯƠNG 3: NHỮNG DIỄN NGÔN “DỊ BIỆT”	64
3.1. Diễn ngôn của một “vĩ nhân” – Ivan Karamazov.....	64
3.2. Lời sám hối muộn màng của một căn tính thiện - Dmitri Karamazov	76
KẾT LUẬN	86
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	89

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Văn học Nga thế kỉ XIX có những cống hiến to lớn và ảnh hưởng sâu rộng đối với nền văn học thế giới. Những tác phẩm trong nền văn học này đã được dịch ra rất nhiều thứ tiếng như Anh, Pháp, Mĩ, Trung Quốc, Nhật Bản, Việt Nam... , có mặt ở hầu hết các tủ sách gia đình, các thư viện lớn nhỏ và làm rung động hàng triệu trái tim con người trên toàn thế giới. Những cống hiến của văn học Nga thế kỉ XIX về tiểu thuyết, văn xuôi, phương pháp sáng tác, nghệ thuật miêu tả phân tích tâm lí nhân vật, xây dựng những nhân vật tích cực, ... đã góp phần làm phong phú thêm nền văn học thế giới cả về sáng tác lẫn lí luận phê bình. Trong đó, chúng ta không thể không kể đến các sáng tác của F.Dostoyevsky .

Dostoyevsky không những là một nghệ sĩ lớn, mà còn là một tư tưởng gia lớn. Những sáng tác của ông mang đậm chiều sâu tư tưởng, nhận thức cao, được đúc kết bằng cả trái tim khối óc và cuộc đời đầy giông bão của nhà văn. Tất cả những vấn đề đó khiến cho việc nghiên cứu giá trị của những tác phẩm của Dostoyevsky không còn là một khuynh hướng nữa mà đã trở thành những yêu cầu tất yếu trong quá trình phát triển của văn học hiện đại Nga nói riêng và nền văn học thế giới nói chung.

Dostoyevsky được xem là một trong những nhà cách tân vĩ đại nhất trong hình thức nghệ thuật tiểu thuyết, đặc biệt là việc sáng tạo ra một phương thức viết tiểu thuyết mới, mà sau này khi nghiên cứu các sáng tác của ông, M.Bakhtin gọi là “đa thanh” (hay “*phức điệu*”). Dostoyevsky không chỉ là nhà nghệ sĩ mà còn là nhà tư tưởng, nhà đạo đức, cho nên tác phẩm của ông luôn luôn đặt vấn đề đạo đức và vấn đề nhân cách con người lên hàng đầu. Nhân vật của ông vì thế luôn là những nhân vật tự ý thức, luôn trải qua một quá trình tự mổ xẻ, tự nhận thức bản

thân, trong đó nhà văn đi sâu vào mọi ngóc ngách của đời sống nội tâm nhân vật, vào chiều sâu ý thức của con người để xem xét, phanh phui cái bản chất người trong mỗi con người, mà theo như ông nói là đi tìm “*con người trong con người*”. Dostoyevsky đặt luôn đặt nhân vật trong guồng quay bề bộn, ngổn ngang và ngàu đục của xã hội để làm rõ sự chao đảo, nghiêng ngả của nhân cách con người dưới tác động nhiều chiều và mạnh mẽ của những dòng tư tưởng khác nhau đang cùng tồn tại trong đó. Chính vì thế, nhân vật chính trong sáng tác của ông thường là những con người có đời sống nội tâm cũng như tính cách phức tạp, luôn trong trạng thái giằng co, mâu thuẫn giữa thiện-ác, tốt- xấu, đam mê dục vọng thấp hèn và nhân cách cao thượng. Nhân vật của ông thường ở ngưỡng của đường ranh giới, đứng trước đường biên của sự sa ngã, băng hoại đạo đức tâm hồn, họ luôn phải đấu tranh để kìm hãm, vượt lên trên bản năng của phần con đê tiến đến phần người. Có thể nói hầu hết các nhân vật của Dostoyevsky là những nhân vật đang chới với về mặt nhân cách, họ đại diện cho những tư tưởng hoặc phản tư tưởng của nhà văn, đứng trước hoàn cảnh xã hội đầy rẫy cái ác, họ rơi vào trạng thái bi kịch, không sao thoát ra được.

F.Dostoyevsky được xem như là người đầu tiên phác thảo rất thành công chân dung tinh thần con người, khám phá những chiều sâu tâm lí của thế giới tư tưởng, đưa đến cho người đọc cách nhìn nhận mới về vấn đề con người. Vấn đề con người được nhà văn đặt ra trong mối quan hệ với vấn đề xã hội giàu tính hiện thực. Từ đó, nhà văn khái quát lên thành những vấn đề có ý nghĩa hết sức sâu sắc đối với cái gọi là “con người”. Dostoyevsky đã có những phát kiến lớn lao về vấn đề con người trong thời đại và để làm được điều đó ông đã thông qua hình tượng nhân vật của mình. Bởi vì, mỗi tác phẩm văn học không thể không có nhân vật và nhân vật trong tác phẩm văn học đều thể hiện tâm tư, tình cảm, nhân sinh quan, thế giới quan của nhà văn.

Trong những năm cuối đời, sự nghiệp sáng tác của Dostoyevsky một lần

nữa toả sáng và được khẳng định bởi kiệt tác *Anh em nhà Karamazov*. Tác phẩm tổng kết cả cuộc đời viết văn của ông, ở đây hội tụ tất cả những ý tưởng chủ đạo mà nhà văn ấp ủ suốt đời, là sự kết tinh kinh nghiệm sống đầy sóng gió đau khổ của nhà văn và vô vàn quan sát trong thực tế, thể hiện tay nghề điêu luyện sau bốn chục năm lao động văn học. Thông qua tấm thảm kịch của một gia đình, Dostoyevsky đã cho thấy những bi kịch tinh thần đang nổi lên dữ dội trong lòng người Nga khi mà vẫn chưa thể tìm thấy con đường đáng tin cậy đưa xã hội Nga, con người Nga ra khỏi cơn các mộng, cuồng loạn lúc bấy giờ.

Cũng giống như những thiên tiểu thuyết khác của Dostoyevsky, *Anh em nhà Karamazov* là thiên tiểu thuyết kép, tác phẩm một mặt phản ánh hiện thực xã hội, một mặt thể hiện tư tưởng triết học, đạo đức của tác giả. Chính vì thế nên nó vừa chứa đựng một dung lượng nội dung lớn, vừa truyền tải những thông điệp, những suy tư có tính chất tư tưởng từ tác giả, cho nên khi tiếp nhận tác phẩm, người đọc không những phải kiên nhẫn đọc hết tác phẩm (như cách nói của tác giả trong lời đề từ), mà còn phải có một tâm đón nhận đủ để khám phá, giải mã đầy đủ ý nghĩa tiềm ẩn của tác phẩm có tầm vóc vĩ đại này.

Nhà văn đã khẳng định được tài năng khái quát và khả năng tư duy nghệ thuật của mình - một tư duy nghệ thuật hoàn toàn mới: tư duy đa thanh. Trong tác phẩm này, chúng ta có thể tìm thấy được nhiều vấn đề được đề cập như chất triết lí, tôn giáo, tự do, luân lí. Vì vậy, để tìm hiểu và làm rõ nhiều vấn đề trong tác phẩm *Anh em nhà Karamazov* thì trước hết, chúng ta phải tìm hiểu về tâm lý của các nhân vật trong tác phẩm để từ đó khái quát lên ý nghĩa tư tưởng của tác phẩm này. Đây là vấn đề quan trọng nhất, bởi vì tâm lý nhân vật là phương tiện khái quát các tính cách, số phận con người và các quan niệm nghệ thuật về con người của nhà văn. Với các lí do trên chúng tôi quyết định chọn đề tài: “*Anh em nhà Karamazov* của Dostoyevsky dưới góc nhìn phân tâm học” để được tìm hiểu sâu

vào tác phẩm được xem là một phát kiến vĩ đại của Dostoyevsky và cũng như muốn khai thác thêm về vấn đề tư tưởng của nhà văn.

Phân tâm học Freud sẽ giúp nhìn nhận *Anh em nhà Karamazov* một cách sâu sắc và toàn diện hơn, đưa ra những định nghĩa về cấu trúc nhân cách con người, qua việc phân tích những giấc mơ của nhân vật, ta có thể tìm ra những ám ảnh vô thức, những rối nhiễu tâm trí và hiểu hơn về vấn đề tính dục dị biệt tồn tại ở các nhân vật trong tác phẩm.

2. Lịch sử vấn đề

Anh em nhà Karamazov là một tác phẩm hiện thực theo nghĩa cao cả nhất có sức tố cáo hết sức lớn đồng thời là tác phẩm rất lôi cuốn khiến người đọc hội nhập với sự phát triển căng thẳng của cốt truyện hình sự được bố trí rất mực khéo léo nhưng bao trùm tất cả nó là cuốn tiểu thuyết mà tuyến triết lý chiếm địa vị thống trị.

Nghiên cứu về tiểu thuyết *Anh em nhà Karamazov* trên thế giới chắc chắn có rất nhiều công trình, tuy nhiên, do hạn chế về ngôn ngữ nên người viết luận văn không thể bao quát hết toàn bộ những công trình hay tài liệu đó. Chúng tôi xin được giới thiệu qua một số vấn đề liên quan đến tác phẩm qua những tài liệu tiếp cận được.

Nhà nghiên cứu văn học lỗi lạc M. Bakhtin trong công trình *Những vấn đề thi pháp Dostoyevsky* đã nghiên cứu các vấn đề sáng tác của Dostoyevsky ở góc độ thi pháp như hình thức nghệ thuật, tư duy nghệ thuật, khám phá *nhà nghệ sĩ Dostoyevsky trong sáng tác của Dostoyevsky*. Đặc sắc trong công trình này là đem lại một cái nhìn mới mẻ không chỉ đối với sáng tác của nhà văn hiện thực kiệt xuất, mà còn đối với văn học nghệ thuật nói chung. L.Gôxman trong công trình *Dostoyevsky - cuộc đời và sự nghiệp* đã nghiên cứu cuộc đời của nhà văn một cách trọn vẹn. Tác giả đã xem xét từng hoàn cảnh cụ thể các sáng tác của Dostoyevsky. Qua công trình này chúng ta sẽ có cái nhìn khác hơn về

Dostoyevsky, nhận thức đúng đắn hơn tư tưởng nghệ thuật của ông. Tuy nhiên, tác giả cũng chưa đi sâu vào phân tích tiểu thuyết *Anh em nhà Karamazov*.

Stefan Zweig trong tập *Ba bậc thầy Dostoyevsky, Balzac, Dicken* của nhà xuất bản Giáo Dục năm 1988, đã nghiên cứu trên quan điểm triết học sáng tác và đóng góp của Dostoyevsky. Stefan Zweig đã dựa vào cơ sở đó mà khẳng định vị trí, vai trò và tầm quan trọng của Dostoyevsky trên văn đàn thế giới. Ông nhận ra các phương diện quan trọng về tinh thần con người trong tình yêu và trong tín ngưỡng, trong đó, vấn đề con người trong *Anh em nhà Karamazov* được tìm hiểu.

Tác phẩm *Anh em nhà Karamazov* của Dostoyevsky xuất bản và nhận được quan tâm của một số độc giả ở miền Nam Việt Nam vào khoảng trước năm 1975. Vào thời gian này, tình hình dịch, biên thảo, giới thiệu tác phẩm diễn ra sôi nổi do nhiều nguyên nhân như hoàn cảnh xã hội miền Nam đặt ra nhiều vấn đề tìm thấy trong sáng tác của Dostoyevsky, sự phát triển của một số trào lưu văn học cùng với cách đổi mới trong các phong cách viết của giới văn nghệ sĩ ở miền Nam cũng có một số điểm tương đồng với Dostoyevsky. Cho đến nay, đã có rất nhiều công trình nghiên cứu về tác phẩm này trên cơ sở khảo sát toàn bộ sáng tác của nhà văn, chứng tỏ Dostoyevsky được chú ý nhiều ở Việt Nam.

Nhiều nhà nghiên cứu, phê bình đã có những chuyên luận, bài viết về tác phẩm này. Trong nhiều tạp chí nghiên cứu khoa học, đặc biệt là tạp chí nghiên cứu văn học, có nhiều bài viết sâu sắc đề cập đến nghệ thuật viết tiểu thuyết của Dostoyevsky, đặc biệt là vận dụng lí thuyết về tiểu thuyết đa thanh mà M.Bakhtin đề xuất để đi sâu vào phân tích, làm rõ những giá trị nghệ thuật và tư tưởng trong các thiên tiểu thuyết của ông. Phạm Vĩnh Cư trong công trình nghiên cứu *Dostoyevsky – Sự nghiệp và di sản* đã dành nhiều trang cho *Anh em nhà Karamazov*. Tác giả có nhiều nhận định mới và khách quan về tác phẩm cuối cùng này như nói đến đề tài tự do và phân tích nó trên một số nhân vật. Cái hay

của Phạm Vĩnh Cư là phân tích vấn đề dựa vào cuộc đời tác giả Dostoyevsky. Vì thế có thể nói công trình nghiên cứu của ông là rất khoa học và có giá trị cao. Phạm Mạnh Hùng trong lời giới thiệu về tác phẩm *Anh em nhà Karamazov* của Dostoyevsky đã dành khoảng 25 trang để nói về toàn bộ tác phẩm sâu sắc và đậm triết lí này. Trong bài nghiên cứu này, nhiều khía cạnh được đưa ra làm rõ như triết lí, đánh giá nghệ thuật mà không đề cập đến từng nhân vật cụ thể. Trong cuốn *Văn học phương Tây* của NXB Giáo dục phát hành năm 2005 do Đặng Anh Đào chủ biên cũng có hẳn một phần nói về Dostoyevsky và *Anh em nhà Karamazov*. Nhiều tác giả có một số đánh giá rất sâu sắc về tác phẩm. Lê Mạnh Hùng nhận xét “tiểu thuyết là một bằng chứng hùng hồn về phép màu của sự thể hiện nghệ thuật sống, vốn sống được dùng để tạo nên hình tượng có thể rộng hơn quan niệm chủ quan của tác giả” [5]. Còn Hezman Hesse nhà văn Đức thì đánh giá: “Một con người đơn độc như Doxtoiepxki mà viết lên *Anh em nhà Caramazov* thì đó là một phép màu”. Trong luận văn thạc sĩ *Văn học Nga tại các thành thị miền Nam giai đoạn 1954 - 1975 (trường hợp Dostoyevsky)*, Phạm Thị Phương đã dành nhiều trang nói về vấn đề này. Phạm Thị Phương có nhiều nhận định sâu sắc về tác phẩm và nhân vật tập trung chủ yếu ở chương ba nhưng chỉ mới đề cập đến sự giải thoát và suy nghĩ theo hướng của Phật giáo mà chưa đề cập từng hình tượng con người trong công trình nghiên cứu của mình. Tóm lại, đến nay có rất nhiều công trình nghiên cứu về nhà văn Dostoyevsky cũng như tiểu thuyết *Anh em nhà Karamazov* và mỗi công trình có những cách tiếp cận phân tích khác nhau ở nhiều phương diện. Nhìn chung, những công trình nghiên cứu đó đều đề cập về thân thế sự nghiệp, tôn giáo, triết học về lịch sử, triết lí... Điềm qua những công trình nghiên cứu, những bài báo khoa học, chúng tôi nhận thấy ở Việt Nam gần như chưa có đề tài hay công trình nào chuyên biệt nghiên cứu về tiểu thuyết *Anh em nhà Karamazov* từ góc nhìn của phân tâm học.

3. Đối tượng, phạm vi và mục đích nghiên cứu

Luận văn thống nhất sử dụng bản dịch *Anh em nhà Karamazov* do dịch giả Phạm Mạnh Hùng chuyển ngữ, NXB Văn học, 2013.

Từ cơ sở lý thuyết phân tâm học, luận văn tập trung làm rõ hai vấn đề cơ bản là phân tâm học tác giả và phân tâm học tác phẩm, đi vào khám phá thế giới tâm lý, thử diễn giải những ẩn ức, ám ảnh trong tâm lý nhân vật, từ đó tìm hiểu các diễn ngôn dị biệt của nhân vật để thấy rõ được tài năng thiên bẩm của Dostoyevsky.

Mục đích nghiên cứu của luận văn là đề xuất một cách diễn giải tác phẩm vĩ đại nhất của Dostoyevsky, tác phẩm khiến ông linh cảm thấy mình nắm bắt được một đề tài xứng đáng với tầm vóc của mình. Ông viết: “Cuốn tiểu thuyết tôi đang viết hiện thời nuốt hết mọi sức lực và thời giờ của tôi... Tôi viết không hối hả, không vội làm cho xong việc, sửa đi sửa lại, gọt tĩa, tôi muốn tận tâm hoàn tất tác phẩm, bởi vì chưa hề có tác phẩm nào mà tôi nhìn nhận một cách nghiêm túc hơn tác phẩm này”.

4. Phương pháp nghiên cứu

Luận văn chủ yếu áp dụng các phương pháp nghiên cứu về lý thuyết phân tâm học của Freud trong việc lý giải các hành vi vô thức của nhân vật, lý thuyết phân tâm học của Jung để tìm hiểu về các motif được sử dụng trong tác phẩm, và lý thuyết phân tâm học của Lacan để diễn giải những diễn ngôn dị biệt của nhân vật. Đồng thời sử dụng các thao tác thống kê, so sánh để làm rõ một số vấn đề trong tác phẩm.

5. Cấu trúc khóa luận

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo, luận văn gồm 3 chương chính:

Chương 1: Dostoyevsky và cuốn tiểu thuyết vĩ đại *Anh em nhà Karamazov*

Chương 2: Nhân cách “dị biệt” trong *Anh em nhà Karamazov*

Chương 3: Diễn ngôn “dị biệt” trong *Anh em nhà Karamazov*

CHƯƠNG 1

DOSTOYEVSKY VÀ CUỐN TIỂU THUYẾT VĨ ĐẠI

ANH EM NHÀ KARAMAZOV

Sinh thời, Dostoyevsky đã khá nổi tiếng, nhưng phải sau khi ông mất, thế giới như đột nhiên phát hiện ra một thiên tài. Hàng loạt danh nhân Nga và châu Âu, đại diện cho những trào lưu tư tưởng – nghệ thuật đua nhau phát biểu về Dostoyevsky. Làn sóng hâm mộ Dostoyevsky lan tỏa khắp châu Âu từ đầu thế kỉ XX. Các thế hệ độc giả nối tiếp đã nỗ lực chuyển dịch tác phẩm của Dostoyevsky sang hàng chục thứ tiếng, thành hàng trăm, hàng ngàn công trình nghiên cứu cuộc đời, nhân cách và sáng tác của ông.

Dostoyevsky mau chóng phát huy ảnh hưởng tới văn học thế giới, tới những khu vực tưởng chừng như xa lạ với nền văn hóa Nga và châu Âu. Không chỉ trong văn học nghệ thuật mà còn trong nhiều lĩnh vực khác, người ta thấy sự hiện diện giàu hiệu ứng của Dostoyevsky như triết học, thần học, đạo đức học, tâm lí học, chính trị học, luật học..... Triết gia nổi tiếng của Nga thế kỉ XIX Vladimir Soloviev đã ca ngợi Dostoyevsky là “vị tiên tri của Thiên Chúa” bởi dường như trước mặt ông có cuốn sách mở về những số phận khác nhau của con người

Từ những khám phá về cuộc đời của Dostoyevsky, chúng ta thấy được mối liên hệ rõ nét giữa những biến cố trong cuộc đời ông với tác phẩm vĩ đại nhất của nền văn học thế giới – *Anh em nhà Karamazov*. Tác phẩm khởi nguồn từ chính những ám ảnh trong tuổi thơ cũng như cả cuộc đời phiêu dạt của Dostoyevsky. Nó chứa đựng những khám phá to lớn của ông về con người, những ý tưởng sâu sắc về lẽ sống và những tiên đoán, cảnh lúc phát ra tưởng là huyền hoặc nhưng lại vô cùng thâm sâu. Đồng thời phải kể đến tài năng thiên bẩm của Dostoyevsky khi ông đã xây dựng nên một hệ thống kết cấu tác phẩm đạt đến độ logic tuyệt

đôi, gắn liền với những nhiễu loạn trong tâm hồn, nhân cách của chính các nhân vật của ông.

1.1. Dostoyevsky – từ dấu ấn cuộc đời

Dostoyevsky có một cuộc đời đầy khổ đau nhưng cũng với những khổ đau đó mà ông đã trang bị cho mình ý chí mạnh mẽ và đi theo con đường mà mình đã chọn. Ông đã trở thành một trong những nhà văn tiêu biểu cho văn học hiện thực Nga giai đoạn nửa sau thế kỉ XIX.

Fyodor Dostoyevsky sinh ngày 30 tháng 10 năm 1821 tại thành phố Moskva. Cha ông là Mikhail, một bác sĩ quân y. Ông Mikhail là một con người cứng rắn trong khi mẹ ông lại hoàn toàn trái ngược, hiền lành, tử tế và vô cùng rộng lượng. Các sự kiện của gia đình quý tộc xa xưa này với một vùng đất cùmg hơn một trăm nông nô đã là hình ảnh của các nhân vật với các bản tính thái cực trong các cuốn tiểu thuyết của Dostoyevsky sau này.

Sau khi học xong bậc trung học, ông được gửi theo học trường kĩ sư quân đội tại St. Petersburg. Mặc dù khá chăm chỉ và gây được ấn tượng tốt với các giáo sư và bạn bè trong trường, nhưng ông vẫn cảm thấy đời sống sinh viên quá buồn tẻ, không có chút hấp dẫn. Ông dành nhiều thời gian để đọc văn chương, ông đọc rất nhiều tác phẩm của các tác giả danh giá. Nhưng đồng thời với đó ông bắt đầu ăn chơi tiêu xài nên luôn trong tình trạng thiếu thốn tiền bạc. Sau mỗi lần xin được tiền của gia đình, ông lại thiết đãi bạn bè bằng những buổi tiệc rượu hay đánh bài. Ông quá rộng rãi với người khác và sống buông thả với chính mình. Dostoyevsky sở hữu khí chất mạnh mẽ của người cha nhưng cũng là hiện thân của con người cô đơn tuyệt đối.

Năm 1844, sau khi tốt nghiệp, ông nhận thức rằng cái nghề nghiệp quân sự thật vô cùng nhàm chán. Dostoyevsky từ bỏ hẳn chức vụ sĩ quan để thả mình vào văn chương mà không nghĩ rằng đó là điều dẫn cuộc đời ông đến chỗ vô định và nghèo khó cùng cực.

Bắt đầu sự nghiệp văn chương, Dostoyevsky đã phải gặp rất nhiều gian truân. Dostoyevsky trải qua những ngày cùng quẫn, túng thiếu, phải đi vay mượn, cầm cố đồ đạc để kiếm sống qua ngày. Ông nếm trải cuộc sống đầy khó khăn của những người dân nghèo thành thị, của những viên chức thân phận hèn kém. Hoàn cảnh bắt buộc ông phải tích cực lao động bằng chính ngòi bút của mình. Cũng chính sự nghèo đói là chủ đề cho tác phẩm đầu tay của ông **Những kẻ tử nhục** xuất hiện năm 1846. Khi đó, ông được ca ngợi như một thiên tài và trở thành một trong những gương mặt sáng giá của văn chương St. Petersburg thời bấy giờ. Nhưng tác phẩm thứ hai **Kẻ song trùng** với những khảo sát của một kiểu tâm lý hoang tưởng lại không được đón chào một cách nhiệt tình.

Trong bài bình luận và đánh giá những tác phẩm đầu tiên của Dostoyevsky, Belinsky cho rằng: tài năng của cây bút này tuy đặc sắc nhưng dấu sao vẫn là mới mẻ nên chưa có thể bộc lộ hết, chưa thể định hình rõ, và trong thực tiễn sáng tác của Dostoyevsky đã chứng minh điều đó

Âm hưởng của những cuộc cách mạng ở châu Âu cùng với những cuộc nổi dậy của nông dân ở Nga đã tác động mạnh mẽ đến tư tưởng của những trí thức tiến bộ đương thời. Họ bị thu hút bởi nhịp điệu văn chương lãng mạn và những tư tưởng tự do đến từ phương Tây đồng thời với đó là con đường vận động chuyển biến của xã hội Nga. Thời gian này, ông giao thiệp với một nhóm người trẻ có tinh thần cấp tiến, say mê tư tưởng xã hội Châu Âu được gọi là nhóm Petrashevski. Năm 1849, cả nhóm bị bắt giam, trong các cuộc thẩm cung, Dostoyevsky chỉ phát biểu những lời bênh vực chủ nghĩa tự do, sự bãi bỏ kiểm duyệt báo chí, sự giải phóng nông nô... Sáng sớm một ngày tháng 12 rét căm, ngay phút cận kề cái chết nơi pháp trường, văn chương vẫn đeo đuổi ông. Nhà văn nhớ đến câu chuyện **Ngày cuối cùng của kẻ tử tội** của Victor Hugo và quay sang kể vài lời với người bạn bị trói bên cạnh. Chỉ ít phút trước giờ hành quyết, họ nhận lệnh xá tội chết được ban xuống. Hai ngày sau, Dostoyevsky cùng một

vài người bạn là những người đầu tiên trong nhóm bị đeo cùm sắt nặng chừng 10kg vào chân và lên đường đi đày. Kể từ đây, cuộc đời ông rẽ sang một khúc ngoặt quan trọng và biến cố kinh khủng này cũng là bước đầu thành hình cho tất cả các tác phẩm vĩ đại về sau của ông. Giây phút bị đặt trước ngưỡng cửa cái chết, sự suy đồi giá trị của một người tri thức trẻ tuổi, sự đau khổ tột cùng trong thời gian lưu đày đều là những ấn tượng đậm nét trong tâm trí Dostoyevsky, chế ngự ngòi bút và trí tưởng tượng của ông.

Kinh nghiệm trong thời gian đi đày trở thành chủ đề cho *Ghi chép từ Ngôi nhà chết*, sự nhạo báng của Hoàng đế qua cuộc hành quyết giả tạo là nguồn cảm hứng cho *Thằng ngốc*, kinh nghiệm tù tội trong *Tội ác và hình phạt* cũng là được rút ra từ kinh nghiệm của chính nhà văn khi bản thân ông cũng từng bị chia cách khỏi những tù nhân khác do cái khí chất cô đơn của ông, để rồi ông tự thấy mình bị khinh thường, nghi ngờ và tấn công bởi những kẻ cùng chung cảnh ngộ. Ông bắt đầu nhận định bản chất của tội ác và bản chất của kẻ sát nhân, những người thường xuyên phạm tội từ ý muốn nhiều hơn bản năng. Thời gian đi đày đã khiến ông hoàn toàn thay đổi, từ suy nghĩ tới cơ thể. Cái đam mê chủ nghĩa tự do của thời tuổi trẻ cũng biến mất mà thế vào đó là nỗi đau khổ khi tuân theo những quan điểm phức tạp và cay đắng của xã hội con người. Năm 1859, ông được phóng thích và cho phép trở về thủ đô, trở lại với những suy tư trăn nặng về xã hội Nga, cõi đời Nga, con người Nga. Lúc này, dưới sự cai trị của tân Hoàng đế, không khí đời sống trí thức cũng thay đổi với luồng gió mới của chủ nghĩa vô thần cũng như chủ nghĩa dân tộc Nga.

Sự khắc nghiệt, cái nghèo đói cũng như cuộc sống ồn ào tại St. Petersburg đã nhân chìm nhà văn sâu hơn trong cái hồ nghi ngờ và bế tắc. Điều suy tưởng này cũng là chủ đề chính của văn chương ông. Quả nhiên, Dostoyevsky lúc này trở thành linh hồn của giới nông dân Nga, trở thành một trong những nhà văn vĩ đại nhất của cuộc sống thành phố hiện đại, chông chát, thúc bách và bị đàn áp.

Trong cuộc sống đó, khó khăn của ông lại ngày càng chồng chất khi tờ tạp chí ông đồng xuất bản đang bán rất chạy bỗng dưng bị buộc phải ngừng xuất bản. Với một loạt biến cố trong cuộc đời mình thời gian này, Dostoyevsky hoàn toàn rơi vào tình trạng phá sản và viết lách là một lối giải thoát duy nhất. Qua văn chương, cái gánh nặng của những tháng năm này được nhà văn phơi bày rõ rệt. Ông bắt đầu mô tả sự rút lui khỏi giới trí thức lãng mạn thời bấy giờ, khởi nguồn của một tư tưởng mới về văn chương tự thú một cách châm biếm. Nó biểu thị cái cay đắng và đau khổ trong điều tưởng tượng rằng nhà văn “đang đi xuống lòng đất, tự rút sâu vào bên dưới bề mặt phẳng của đời sống và tâm lý xã hội loài người”. Nó cũng nói lên sự phân chia giữa ý thức mỉa mai trong nội tâm một con người với cảm nghĩ trách nhiệm cho đám đông đau khổ đang tràn đầy thành phố. Trong thời gian Dostoyevsky đi học xa nhà, cha ông – Mikhail đã bị giết chết bởi các nông nô trong vùng nổi loạn. Sự kiện này luôn ám ảnh Dostoyevsky, khiến cho các tác phẩm của ông thường đề tài là tội ác. Và vào cuối cuộc đời mình, cái chết của người cha đã trở thành nỗi ám ảnh khiến ông viết nên tác phẩm danh tiếng *Anh em nhà Karamazov*

Fyodor Dostoyevsky mắc chứng động kinh từ năm lên 9 tuổi. Ông trải qua hơn 100 cơn co giật trong suốt 20 năm cuối đời. Trải nghiệm của bản thân đã trở thành cơ sở cho việc mô tả cơn động kinh của các nhân vật như Hoàng thân Myshkin trong *Thằng ngốc* hay Smerdiakov trong tiểu thuyết *Anh em nhà Karamazov*. Dostoyevsky đã nói về các cơn động kinh của mình: “Tôi trải qua niềm hoan lạc không thể có lúc bình thường. Sự hài hòa trong tôi và toàn thể cõi đời thật ngọt ngào và mạnh mẽ, vài giây có thể đánh đổi mười năm sống hay cả cuộc đời”.

Việc xuất bản các bản viết sau khi Dostoyevsky qua đời và nhật ký của vợ ông đã soi sáng rõ ràng một giai đoạn trong cuộc đời của ông, cụ thể là thời kỳ mà Dostoyevsky ở Đức, ông bị chứng nghiện cờ bạc ám ảnh. Người ta không thể

nhận thấy ở đó một điều gì khác hơn là cái dục vọng bệnh hoạn không thể chối cãi. Như vẫn thường xảy ra đối với người bệnh thần kinh, ý thức phạm tội của Dostoyevsky cũng có dạng hữu hình như là gánh nặng nợ nần và Dostoyevsky có thể vin vào cái cơ đó để cho rằng ông tìm cách trở về nước Nga bằng tiền thắng cược để thoát khỏi các chủ nợ nhưng đó chỉ là cái cớ. Dostoyevsky khá tỉnh táo khi nhận ra điều đó và khá thành thật khi thú nhận nó. Tất cả những nét đặc trưng trong cách ứng xử phi lý, được đánh dấu bởi sự chi phối của các xung năng đã chứng tỏ điều đó, ngoài ra: ông không dừng lại được trước khi bị thua nhẵn túi. Đối với ông, cờ bạc cũng là con đường hướng tới sự tự trừng phạt. Theo lời vợ ông kể, mỗi lần ông ta hứa danh dự với vợ là không cờ bạc nữa, thì hầu như bao giờ ông cũng thất hứa. Khi thua bạc đến mức hai ông bà lâm vào cảnh thống khổ, ông rút vào một trạng thái thoả mãn bệnh hoạn thứ hai. Ông tự chửi rủa rồi quy lụy trước mặt bà, van xin bà hãy khinh bỉ ông, hãy tiếc nuối vì đã lấy một tên tội đồ già nua như ông; rồi, khi ý thức đã được an ủi phần nào, ngày hôm sau ông lại tiếp tục cờ bạc. Bà vợ trẻ phải làm quen với cái chu kỳ ấy, vì bà nhận thấy rằng điều duy nhất đem lại bất cứ hy vọng cứu giúp nào, tức sự nghiệp viết lách văn chương không bao giờ tốt hơn khi người ta đã đánh mất tất cả, phải cầm cố tài sản cuối cùng của mình. Tất nhiên, bà không nắm được mối tương quan đó. Khi những dẫn vật tội lỗi của Dostoyevsky đã được giải tỏa nhờ vào những trừng phạt mà ông tự gánh chịu, thì sự ức chế làm việc lại nổi lên và ông tự cho phép mình dần bước trên con đường thành công.

Ngay từ khi Dostoyevsky còn sống, đã có nhiều câu chuyện thêu dệt về đời sống ái tình của thiên tài này trong giới văn nghệ sĩ Nga cuối thế kỉ XIX. Trong các tác phẩm của ông có rất nhiều mâu thuẫn, xung đột và những mối quan hệ phức tạp giữa đàn ông và những người phụ nữ. Mọi sự có thể cho rằng khởi nguồn từ thờ thiếu thời, Dostoyevsky sớm nhận ra cái bản chất gia trưởng ngự trị trong gia đình mình. Cha ông có tính đa nghi đến mức bệnh hoạn, nghiện rượu

nặng và cũng qua lại với đủ hạng phụ nữ, từ quý tộc đến đám dân đen bần hàn. Tất cả những chuyện này đều xảy ra trước mặt người mẹ mà Dostoyevsky tôn sùng như thần thánh. Chính điều đó đã khiến Dostoyevsky luôn cảm thấy căm ghét cha mình và từ trong vô thức, phần nào ông mong chờ cái chết của người cha. Và sau khi cha ông bị giết hại một cách dã man mà không để lại bất cứ một chứng cứ nào, Dostoyevsky cũng đã bị chấn động một cách nặng nề. Với ông, thảm kịch này chứa đựng bạo lực, sự đòi trụy và phần nào cả cái mong ước trong vô thức của ông. Cái chết của người cha trở thành một sự ám ảnh nặng nề trong tiềm thức của Dostoyevsky và cũng trở thành nguyên mẫu cho tác phẩm của ông sau này.

Dostoyevsky có một ý thức khá rạch ròi. Ông viết như một tuyên ngôn. Qua tác phẩm của ông chúng ta thấy được vị trí của những con người nhỏ bé trong xã hội, thấy được vẻ đẹp bên trong của họ cùng với việc bóc trần mọi thứ xấu xa của xã hội, tố cáo thế lực đồng tiền đã chà đạp lên đạo đức con người trong xã hội.

Ngày 28 tháng 01 năm 1881, trái tim của F.Dostoyevsky ngừng đập, kết thúc đoạn đường đời mới được hơn 59 năm. Con đường lao động nghệ thuật của tác giả mới tròn ba thập kỉ rưỡi, trong đó có không ít những năm túng thiếu gian khổ, những năm tù đày đen tối, nghe những lời phê phán, bài xích dữ dội và những ngày đẹp đẽ vinh quang, những lời khen ngợi náo nức trong thành công sáng tạo nghệ thuật.

1.2.đến mô hình tiểu thuyết – *Anh em nhà Karamazov*

Tiểu thuyết *Anh em nhà Karamazov* được xem là một trong những thành tựu lớn nhất của văn học Nga và thế giới thế kỷ XIX ảnh hưởng mạnh mẽ đối với văn học thế giới trong cả thế kỷ XX. Đây là tác phẩm cuối cùng của F.Dostoyevsky, ông viết tác phẩm này từ năm 1878 đến năm 1880. Ông thuộc loại thiên tài hiếm hoi mà càng về cuối đời thì sự nghiệp sáng tác càng lên tới

đỉnh cao hơn. *Anh em nhà Karamazov* là tác phẩm vĩ đại nhất, là tác phẩm tổng kết cả cuộc đời viết văn của ông, hội tụ tất cả những ý tưởng chủ đạo mà nhà văn ấp ủ suốt đời và đã giải bày một phần trong tác phẩm trước đó. Đây là sự kết tinh kinh nghiệm sống gió đầy đau khổ của nhà văn và vô vàn quan sát trong thực tế, tay nghề điêu luyện sau gần 40 năm lao động văn học. Lúc F.Dostoyevsky viết *Anh em nhà Karamazov* là lúc cuộc đời ông tương đối êm đềm, hạnh phúc. Vinh quang của ông lên tới tột đỉnh, ông được bầu vào Viện Hàn lâm cuối tháng 7 năm 1877 và bài diễn văn về Puskin ông đọc vào tháng 6 năm 1880 đã gây chấn động trong toàn nước Nga, làm cho uy tín của ông càng thêm lẫy lừng. Cảnh túng bần thường xuyên trước đây đã chấm dứt, ông có thể làm việc bình tĩnh hơn, không bị những “eo xèo” về cơm áo bấp bênh nữa.

Hoàn cảnh nước Nga những năm 70 hết sức phức tạp và đau thương. Sau cuộc cải cách nông nô năm 1861, quan hệ tư bản phát triển mãnh liệt ở Nga, nông dân phá sản, bán ruộng hóa, kéo ra thành thị để làm thuê cho các chủ xưởng máy. Đồng thời, đây cũng là thời kì mâu thuẫn xã hội trở nên gay gắt, ý thức cách mạng của quần chúng lao động phát triển sâu sắc thêm, phong trào phản đối nổi lên trong nông dân, trí thức nài chống lại sự bóc lột chuyên chế của chế độ Sa hoàng. Trong hoàn cảnh ấy, trước sự rạn nứt của nền móng xã hội và bóng dáng của cuộc cách mạng xã hội đã hiện rõ, Dostoyevsky luôn đau đớn khi nhìn thấy những đau khổ tột cùng của nhân dân. Vì thế, ông viết tác phẩm lớn nhất của cuộc đời mình về tình trạng hỗn loạn xã hội khúc xạ qua sự tan rã gia đình, về sự tìm kiếm “ý nghĩa của tồn tại” ở những con người đại diện cho các thế hệ thuộc quá khứ, hiện tại và tương lai của nước Nga, về những đau khổ vô lượng của nhân dân và những con đường có thể đi đến cải cách xã hội.

F.Dostoyevsky đã ấp ủ ý định cho bộ tiểu thuyết này từ nhiều năm trước, ông đã linh cảm thấy mình nắm bắt được một đề tài xứng đáng với tầm vóc của mình. Ông viết “Ít khi tôi gặp trường hợp nói lên được những điều mới mẻ, đây

đủ, độc đáo như thế này”. Tiếp đó là quá trình làm việc hết sức căng thẳng. Trong một lá thư đề ngày 23 tháng 07 năm 1879, ông viết: “Cuốn tiểu thuyết tôi đang viết hiện thời nuốt hết mọi sức lực và thời giờ của tôi. Tôi viết không hối hả, không vội làm cho xong việc, sửa đi sửa lại, gọt tĩa, tôi muốn tận tâm hoàn tất tác phẩm, bởi vì chưa hề có tác phẩm nào mà tôi nhìn nhận một cách nghiêm túc hơn tác phẩm này.”

Theo Marc Slonim: “Anh em nhà Karamazov không có thể bị xếp vào bất cứ loại sáng tác giới hạn nào như người ta có thể xếp loại Divina Commedia hay Faust. Nó bao gồm nhiều loại với cùng một chiều rộng sâu tóm tắt cả và trải câu chuyện của nó chuyển biến đồng thời trên bình diện đời sống thường nhật tới bình diện tư tưởng trừu tượng; và nó thống nhất trong một nghệ thuật siêu đẳng địa ngục của tội lỗi và hình phạt, lò luyện tội của tranh chấp và sự thanh tẩy qua đau khổ, và một viễn tượng về thiên đàng như một biểu tượng của tình yêu và hòa điệu. Sự thống nhất này đánh dấu Anh em nhà Karamazov như một trong những kiệt tác vĩ đại của văn chương thế giới.” [13; tr. CLXV]

Còn Rene Etiemble cho rằng: “Anh em nhà Karamazov là một trong những cuốn tiểu thuyết đẹp nhất chưa từng được viết”. [13; tr. CLXV]

Anh em nhà Karamazov khắc họa thành công bức tranh xã hội phức tạp nhiều màu sắc chùng chất, đan chéo nhau, đối địch nhau gay gắt, đặc tả thành công những góc ngách tâm lý ẩn kín của con người. Tuyến cốt truyện trung tâm của bộ tiểu thuyết được xây dựng trên cơ sở những sự việc, những con người trong một gia đình ngẫu hợp. Những tính chất ngẫu hợp của gia đình Karamazov đạt đến thực sự khủng khiếp, tới mức con có thể giết bố.

Bối cảnh của tiểu thuyết là vào thế kỉ XIX, trong một thị trấn nhỏ của vùng Nga cổ, có ông Fedor Karamazov bị người vợ giàu có bỏ rơi với đứa con nhỏ Dmitri. Bà ta phải lòng một viên sĩ quan, theo về Petersburg sống với nhân ngãi một thời gian thì chết đột ngột, không để lại di chúc. Thế là người chồng cũ

Fedor Karamazov nghiêm nhiên được thừa hưởng gia tài của người vợ cũ. Ít lâu sau, ông ta cưới vợ mới – một cô gái mồ côi trẻ đẹp, không có của hồi môn nên ông ta đối xử một cách trịch thượng. Dẫu sao hai người cũng có với nhau hai mụn con trai – Ivan và Aliosa Karamazov. Khi vợ hai chết sớm, ông ta cũng chẳng thèm ngó ngàng gì đến ba đứa con trẻ dại.

Dmitri được bố gửi tiền “có chẵn hay chớ”, theo học một thời gian rồi nhập ngũ. Ivan được người bảo trợ của mẹ nuôi ăn học và biết gây dựng một cuộc sống tự lập, Aliosa chán học, rút vào nhà tu. Tại tu viện đó, Fedor và Dmitri kéo đến nhờ đức cha làm trọng tài phân chia tài sản mà mẹ Dmitri để lại và cũng từ đây vỡ lở chuyện rằng ông bố Fedor cũng đang sẵn đón Grusenka – cô gái mà Dmitri, con trai mình đang định cưới làm vợ. Ông ta thậm chí chỉ mong một ngày người ta tống cổ Dmitri vào tù vì vỡ nợ. Mối quan hệ giữa Dmitri với bố ngày càng căng thẳng. Có những lần anh tức tốc chạy đến, rình mò ở nhà bố chỉ vì Grusenka. Rồi sự xuất hiện của nhân vật thứ tư – Smerdiakov gần như là mấu chốt cho tấn thảm kịch trong câu chuyện. Smerdiakov – đứa con trai không được công nhận của Fedor Karamazov – chỉ nhằm nhằm khoét sâu mâu thuẫn cha con nhà Karamazov hòng chuộc lợi cho bản thân mình. Và rồi, câu chuyện xuất hiện hai cái chết: Smerdiakov tự sát và người ta cũng phát hiện được xác của ông bố Fedor Karamazov.

Ba anh em nhà Karamazov điển hình cho ba hạng người. Dmitri là hạng người bình dị, không thắc mắc suy nghĩ gì về lẽ sống cả, không có mục đích, cứ việc để cho bản năng và dục vọng lôi cuốn. Ivan điển hình cho hạng người có học, biết suy nghĩ nhưng dục vọng cũng mạnh mẽ không kém, anh ta luôn nhìn thấy những bất bình trong xã hội và mong muốn cải tổ lại xã hội bằng cách lập ra một hệ thống mới, một trật tự mới, rút bớt tự do cá nhân đi mà bắt mỗi người vào trong khuôn khổ đã định. Sau cùng, Aliosa là con người hiền triết, thánh hạnh, chỉ muốn lấy lòng nhân ái mà cảm hóa con người. Dostoyevsky cũng chỉ ra rằng,

trong mỗi con người có hai phần thiện và ác luôn luôn mâu thuẫn với nhau. Sự mâu thuẫn đó hiện ra rất rõ và được đặc tả rất khéo trong nhân vật Ivan và Smerdiakov. Hai anh em cùng cha khác mẹ đó như hình với bóng. Smerdiakov là cái bóng, là cái phần ác, phần thú tính trong con người Ivan, cái gì cũng nghe lời Ivan, giết cha vì tưởng làm như vậy, Ivan sẽ vui lòng. Còn bản thân Ivan muốn gì, chính anh ta lại không biết.

Bộ tiểu thuyết này lẽ ra chỉ là mở đầu của một chùm tiểu thuyết có quy mô rất lớn, song tác giả đã không kịp thực hiện và nó trở thành cuốn sách cuối cùng, thành “di chúc” của Dostoyevsky. Bộ tiểu thuyết này được phân thành 12 quyển, mỗi quyển gồm nhiều chương liên kết với nhau theo một lôgic cân đối, chặt chẽ. Nhà văn đã xây dựng một hệ thống khá đông nhân vật gồm cả nhân vật chính và nhân vật phụ. Trong tiểu thuyết này, ngoài tuyến cốt truyện chính, nhà văn còn kết hợp và mở ra nhiều tuyến phụ nhằm bao quát các vấn đề xã hội và soi rõ chủ đề trung tâm.

Dostoyevsky đã xây dựng nên một hệ thống nhân vật thuộc hệ hình nhân vật “con người quý ám”. “Quý ám” theo nghĩa hẹp là chỉ những lũ người có hành vi vô luân, quái ác nhưng lại cảm thấy khoái chí vì điều đó. Còn theo nghĩa rộng, “con người quý ám” chỉ số phận những con người trong quá trình họ đi tìm tự do tuyệt đối, ám chỉ những con người không thừa nhận bên trên mình một quyền lực hay uy tín nào, tự giải phóng mình khỏi mọi ràng buộc và chuẩn mực xã hội để thực hiện triệt để quyền tự quyết, tự do lựa chọn của cá nhân. Dostoyevsky xác định “cái tự do vô điều kiện ấy, tự do trong cả thiện lẫn ác, tự do trong tội lỗi lẫn đức hạnh, tự do không song hành với lý tưởng và niềm tin sẽ dẫn đến sự hủy hoại và reo rắc sự hủy hoại với những người khác nữa”.

Bản thân Dostoyevsky luôn bị mê hoặc bởi những tư tưởng đối nghịch. Ông đặt các nhân vật trong thế đối nghịch tương phản nhau và khắc họa những tư tưởng, triết lý chống lại nhau. Trong *Anh em nhà Karamazov*, ông minh họa các

mối quan hệ cơ bản giữa các nhân vật, đặt từng nhân vật vào một vị thế phức hợp trong hệ thống ý thức hệ đa chiều và triết lý. Bằng cách làm nổi bật những tính cách đối nghịch giữa các nhân vật, Dostoyevsky tạo nên một cuộc tranh luận, đôi khi được diễn đạt rõ ràng giữa các nhân vật, đôi khi chính sự phô bày các tính cách dường như ngụ ý cho người đọc tự phán xét. Nhân vật trong *Anh em nhà Karamazov* không đơn tuyến chỉ biểu trưng cho những quan điểm đơn giản mà là một biểu tượng hai mặt được biểu đạt trong cơ cấu tiểu thuyết. Bản thân mỗi nhân vật đã là hiện thân cho sự mâu thuẫn và đấu tranh nội tâm, vai trò của họ trong một vài trường hợp đặc biệt có thể phát triển và thay đổi. Tác giả chỉ ra rằng có cả thiện và ác trong mọi con người – mỗi con người đều tự lựa chọn đạo đức của mình. Ngay cả khi giải quyết được vấn đề lớn lao như thiện và ác, ông vẫn rất tinh tế khi tạo ra những nhân vật biểu đạt cái đức hạnh đòi bại và dễ mắc sai lầm của loài người.

Trong tiểu thuyết, khát vọng tìm kiếm sự cứu rỗi của các nhân vật được nhấn mạnh đôi khi như một chứng bệnh, đôi khi như một sự tự trừng phạt và đôi khi như một khát vọng giản đơn vì sự nhục mạ. Hứng thú của Dostoyevsky với nỗi thống khổ được làm phong phú thêm trong suốt thời gian tù tội và quá trình hành hình. Có thể ông tìm thấy sự chuộc lỗi trong nỗi thống khổ của chính ông, nhưng nhiều nhân vật của ông dường như đánh mất mối liên hệ giữa nỗi thống khổ và sự sám hối.

Tác phẩm kinh điển này của Dostoyevsky không chỉ đề cập đến những vấn đề mang tính đạo lý cao siêu hay tội lỗi mà nó còn là câu chuyện về những điều tưởng chừng như rất bình thường trong cuộc sống như vai trò quan trọng của tiền bạc hay dục vọng con người. Nhiều nhân vật trong *Anh em nhà Karamazov* gắn liền với vấn đề về tiền bạc. Họ gắn những giá trị cao quý với sự trao đổi tiền bạc và việc trả nợ hậu như trở nên căng thẳng và đáng xấu hổ. Bản thân tác giả đã từng có thời điểm tiêu tốn toàn bộ thời gian và tài sản của mình vì tính ham mê